

Toruń, 11.08.2017

Komentarz zespołu ds. monitorowania konsultacji społecznych działającego przy projekcie „Włóczęga Obywatelski” realizowanego przez Fundację Stabilo w sprawie nieprawidłowości w Budżecie Partycypacyjnym w Toruniu na rok 2018.

Zespół „Włóczęga Obywatelskiego” od kilkunastu miesięcy monitoruje procesy konsultacji społecznych w Toruniu. Budżet Partycypacyjny jest szczególną formą konsultacji, której przyglądaliśmy się bliżej w zeszłym roku. W ramach naszej pracy powstała pierwsza próba ewaluacji – badanie satysfakcji mieszkańców Torunia z Budżetu Partycypacyjnego (http://stabilo.home.pl/wo_org/wp-content/uploads/2016/12/RAPORT-STABILO-SIE%C4%86.pdf).

Wyniki przeprowadzonego badania wskazywały obszary problematyczne, takie jak np. nietransparentny podział pomiędzy pulą ogólnomiejską i pulami lokalnymi, brak satysfakcji z jakości realizacji projektów, udział szkół i uczelni w zgłaszaniu projektów i głosowaniu, etapowanie projektów (którego zakaz zresztą funkcjonuje w regulaminie). Pojawiała się również potrzeba konsultowania projektów ze społecznością lokalną przed uruchomieniem biurokratycznej maszyny (etap deliberacji) oraz likwidacji głosowania poprzez papierowe karty, aby nie dochodziło do sytuacji, gdy dziesiątki kart są rozdawane i wypełniane w szkołach, kościołach i na uniwersytecie.

W zeszłym roku również ujawniliśmy nieprawidłowości w procedurze Budżetu Partycypacyjnego w puli ogólnomiejskiej. Chodziło o zgłoszony przez Nadleśnictwo Dobrzejewice projekt urządzenia lasu na Bielawach: <http://www.nowosci.com.pl/wiadomosci/a/torun-las-na-bielawach-zgarnal-polowe-puli-z-partycypacji,10803976/>. Przypominamy, że w głosowaniu był on wyceniony na tylko 400 tysięcy złotych, a po ogłoszeniu wyników głosowania był już wart 1,2 miliona złotych, co stanowiło połowę środków na całe miasto. W głosowaniu przepadło tym sposobem około 10 projektów, m.in. sterylizacja kotów wolnożyjących, czy sieć punktów wymiany książek, które kosztowały znacząco mniej, ale nie wystarczyło dla nich pieniędzy po dokonaniu przekwotowaniu. W trakcie naszej ewaluacji, mieszkańcy również zwracali na to uwagę: *„Ceny projektów (już zawyżonych przez prezydenta) ogłoszone na listach do wyboru potrafią się różnić, od cen na listach przy ogłaszaniu zwycięzców. W tym wypadku, poprzez manipulacje cenami, doprowadza się do kontrolowanego wyłaniania zwycięzcy, czyli łamany jest regulamin. (...) Ironią jest, iż regulamin łamają osoby, które tworzyły go i powinny pilnować jego przestrzegania.”*

Urząd Miasta początkowo zapowiedział, że wyniki przeprowadzonej przez nasz zespół ewaluacji nie będą wykorzystywane i powołał swój zespół do spraw ewaluacji budżetu. Następnie dowiedzieliśmy się, że wyniki naszej ewaluacji jednak będą brane pod uwagę. Miejski zespół do spraw ewaluacji spotkał się dwukrotnie, następnie zaprzestał prac. W związku z tym, tegoroczna edycja Budżetu Partycypacyjnego odbyła się na starych zasadach, bez jakichkolwiek zmian w regulaminie. Mieliśmy nadzieję, że po wykazaniu zeszłorocznych nieprawidłowości w przygotowaniu wycen, sytuacja nie powtórzy się, a wykazane w naszej ewaluacji potrzeby mieszkańców zostaną uwzględnione w procesie weryfikacji wniosków.

Tymczasem, tegoroczna edycja Budżetu Partycypacyjnego w Toruniu, powtórzyła stare błędy, a nawet było ich więcej, niż dotychczas.

Pierwsze nieprawidłowości wykrył Paweł Gniota, toruński obserwator życia politycznego oraz wyborów do rad okręgów. Na Bydgoskim Przedmieściu przekwotowano w trakcie głosowania lub po nim wycenę projektu „Niezwyczajni mieszkańcy Bydgoskiego Przedmieścia - czyli pandy małe w Ogrodzie Zoobotanicznym”, w związku z czym po raz kolejny do mieszkańców tego bardzo potrzebującego wsparcia obszaru, nie trafiła ani złotówka. Wygrały dwa projekty zlokalizowane na Bielanych (na terenie Uniwersytetu Mikołaja Kopernika) oraz za ogrodzeniem Ogrodu Zoobotanicznego. Paweł Gniota wskazał również na nieetyczne (również i naszym zdaniem) procedury zbierania głosów na Uniwersytecie. Do nas, natomiast docierały głosy o rozdawaniu wypełnionych kart do głosowania na zebraniach rodzicielskich, mszach i festynach. Oczywiście, wypełnione karty zawierały tylko jeden projekt, co powodowało, że mieszkańcy tracili pozostałych możliwych 5 głosów do oddania.

W budżecie partycypacyjnym każdy z nas może samodzielnie zgłaszać, a potem decydować w głosowaniu, na co zostaną wydane konkretne pieniądze. Ostatecznej wyceny zadań, dokonuje prezydent w procesie weryfikacji zgłoszonych zadań. Weryfikacja trwała w tym roku do 31 maja, a 5 czerwca ogłoszono listę zadań do głosowania. Jeżeli środki na realizację kolejnego zadania z listy nie są wystarczające, zgodnie z regulaminem, uwzględnione powinny zostać pierwsze z następujących zadań na liście, których koszt nie spowoduje przekroczenia dostępnych środków. Niewykorzystane środki z puli przydzielonej któremukolwiek z okręgów przechodzą do puli ogólnomiejskiej. W Toruniu nie można mówić o budżecie partycypacyjnym skoro osoby decyzyjne wprowadzają zmiany w wygranych kwotach zadań po głosowaniu. Zmiany te wpływają na decyzję o realizacji zadań.

Tak było w przypadku projektu z listy ogólnomiejskiej: „Przywróćmy plażę nad Wisłą” - wartość tego zadania wzrosła o 135 000,00 zł po głosowaniu – 250 000 do 385 000 zł. W konsekwencji, kilka kolejnych zadań mieszczących się w nowym budżecie, nie zostanie zrealizowanych.

Mieszkańcy głosując w Budżecie Partycypacyjnym kierują się nie tylko tym co będzie zawierał projekt/zadanie ale też ile on będzie kosztował. Kwoty w znaczący sposób wpływają na decyzję mieszkańców. Już od najmłodszych lat uczymy się gospodarować rodzinnymi budżetami, otrzymując od rodziców kieszonkowe czy stypendium w trakcie nauki. Budżet obywatelski, ma być lekcją myślenia o finansach miasta. W jaki sposób mieszkańcy mają się o nich uczyć, jeśli w procesie głosowania nie mają dostępnych rzetelnych danych o szacowanych wartościach projektów? Oczywiście, faktyczne kwoty pokazuje dopiero przetarg, jednak i przetargi organizuje się, dysponując stosownymi wycenami, rozpoznaniem rynku oraz dostępnym budżetem. Dlaczego proces szacowania kosztów, nie może zakończyć się wraz z weryfikacją wniosków? Zgodnie z prawem szacowanie wartości w finansach publicznych powinno się odbywać z należytą starannością. Na podstawie tak licznych i dużych zmian w kosztach wygranych zadań można stwierdzić, iż nie jej nie zachowano w okresie od 31 marca do 31 maja? Czy przyczyny były inne?

Poniżej podajemy informacje, jak powinny wyglądać poszczególne wyniki głosowań w okręgach i w puli ogólnomiejskiej:

1. Wrzosey

Powinien wygrać również projekt: „Nasadzenia roślinne w pasie zieleni między ulicami Szosy Chełmińskiej” – 35 000,00 zł. Nie wygrał bo z czterech wskazanych przez miasto zwycięskim projektów osoby decyzyjne zwiększyły wartość trzech wybranych przez siebie projektów na łączną wartość 37 219,00 zł.

Do puli ogólnomiejskiej powinno przejść 2 219,00 zł.

2. Rubinkowo

Powinien wygrać również projekt: „Ćwicz umysł – stoły do gier planszowych” – 20 000,00. zł. Nie wygrał bo z dwóch wskazanych przez miasto zwycięskich projektów osoby decyzyjne zwiększyły wartość jednego wybranego przez siebie projektu na łączną wartość 34 652,00 zł.

Do puli ogólnomiejskiej powinno przejść 14 652,00 zł.

3. Czerniewice

Obniżono wartość trzech projektów na łączną wartość 13 953,00 zł. Gdyby nie obniżono wartości zadań lista zwycięskich projektów wyglądałaby inaczej. Ścianka treningowa do tenisa ziemnego w Toruniu – Czerniewicach o wartości 85 000,00 zł nie wygrałaby.

Zrealizowano by inne projekty: Uzupelnienie siłowni zewnętrznej o dodatkowe urządzenia przy ul. Włocławskiej/Zdrojowej (15 000 zł) oraz Wspólne Śpiewanie Pieśni Patriotycznych (5 000 zł).

Do puli ogólnomiejskiej powinno być przejść 51 047,00 zł.

4. Bydgoskie

Obniżono wartość dwóch projektów o łączną wartość 7 578,00 zł. Gdyby nie obniżono wartości zadań lista zwycięskich projektów wyglądałaby inaczej. Projekt „Niezwyczajni mieszkańcy Bydgoskiego Przedmieścia - czyli pandy małe w Ogrodzie Zoobotanicznym” (150 000,00 zł) nie wygrałby ze względu na wyczerpanie puli środków. Należy podkreślić również fakt, iż dane zadanie nie spełnia wymogów dostępności. Zgodnie z regulaminem, odwiedziny pand w Ogrodzie Zoobotanicznym nie powinny być biletowane.

Wygrałoby: Siłownia zewnętrzna - na świeżym powietrzu (85 000 zł), Magnolie na Bydgoskim Przedmieściu - posadzenie 50 sztuk drzewek (50 000 zł), Dawnej reklamy czar - renowacja napisu Franciszek Laks na elewacji kamienicy przy Mickiewicza 90 (10 000 zł).

Do puli ogólnomiejskiej powinno być przejść 5 000,00 zł.

5. Kaszczorek

Obniżono wartość dwóch projektów na łączną wartość 7 494,00 zł. Gdyby nie obniżono wartości zadań lista zwycięskich projektów wyglądałaby inaczej. Jeden z projektów by nie wygrał.

Poza tym urzędnicy odstąpili od publicznego losowania, które ma miejsce zgodnie z regulaminem budżetu partycypacyjnego w sytuacji gdy dwie lub więcej propozycji zadań poddanych głosowaniu otrzyma tą samą liczbę głosów. Oba zadania: Wieża widokowa na skarpie Drwęcy (60 000,00 zł) i Wybieg dla psów w Kaszczorku (60 000,00 zł). uzyskały 66 głosów.

Do puli ogólnomiejskiej powinno być przejść 52 506,00 zł.

5. Pula ogólnomiejska

W przypadku projektów ogólnomiejskich tylko jeden projekt został ponownie wyceniony „Przywróćmy plażę nad Wisłą”. Wartość tego zadania wzrosła o 135 000 zł po głosowaniu. Wygrały by też inne projekty gdyby nie ta premia. Łącznie, sumując kwoty z osiedli (14 652,00 zł + 2 219,00 zł + 5 000,00 zł + 51 047,00 zł + 52 506,00 zł + 135 000,00 zł), otrzymalibyśmy kwotę 260 423,00 zł.

W związku z tym udałoby się zrealizować następujące projekty:

- Rewitalizacja alei łączącej ulicę Leonida Teligi z pętlą tramwajową na ulicy Olimpijskiej (180 000 zł i 1132 głosów)
- O0456 Namioty Wyklętych (35 000 zł i 1073 głosów)
- O0422 Festiwal teatrów tańca Sfera Ruchu_Toruń 2018 (28 000 zł i 472 głosów)
- O0460 Kaczkomaty dla Torunia (15 000 zł i 268 głosów).

Łącznie wydano by 258 000 zł z 260 424 dostępnych. Pozostała kwota niewiele ponad 2 tysięcy złotych powinna wrócić do puli osiedlowej i zostać podzielona proporcjonalnie.

Opisywane powyżej zjawiska i mechanizmyⁱ, stawiają pod zapytaniem rzetelność, transparentność i uczciwość oraz dobrą wolę prowadzenia procesu Budżetu Partycypacyjnego w Toruniu zarówno ze strony organizatorów, jak i uczestników instytucjonalnych takich, jak szkoły, instytucje samorządowe, uczelnie wyższe i kościoły. Apelujemy o zaprzestanie praktyki zmiany wycen projektów w trakcie lub po głosowaniu. Mieszkańcy Torunia mają prawo do rzetelnej informacji na temat kosztów projektów, na które głosują. Mają również prawo do autentycznego wpływania na miasto, w którym mieszkają.

We wspomnianej przez nas ewaluacji, pojawiły się również takie opinie: „Budżet jest tworem obecnego prezydenta, mającym propagować złudę, iż słucha mieszkańców i daje im realny wybór.”

Życzymy tego sobie i wszystkim torunianom, by takich opinii było w przyszłości jak najmniej.

Zespół ds. monitorowania konsultacji społecznych,

Fundacja Stabilo projekt „Włącznik Obywatelski”

ⁱ W całym procesie budżetu partycypacyjnego w Toruniu m.in. zwiększono wartość następujących projektów po głosowaniu:

GB0052 Budowa ulicy Karolinki w Toruniu z 275 000,00 zł do 294 224,00 zł (19 224,00zł)

CH0124 Dostosowanie wejścia do Urzędu Pocztowego nr 9 - przebudowa schodów w celu dostosowania dla osób poruszających się na i z wózkami z 100 000,00 zł do 159 071,00 zł (59 071,00 zł)

FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

-
- CH0425 Budowa parkingu ogólnodostępnego z 75 000,00 do 100 000,00 zł (25 000,00 zł)
- JM0131 Farma z kurką i krówką - rozbudowa placu zabaw w oparciu o tematykę farmy z 150 000,00 zł do 180 000,00 zł (30 000,00 zł)
- P0094 Mini sportowo-rekreacyjne centrum Podgórze II z 165 000,00 zł do 184 708,00 zł (19 708,00 zł)
- R0090 Rozbudowa parkingu samochodowego przy ul. Filomatów Pomorskich etap I - 50 miejsc parkingowych (na terenie przylegającym do już istniejącego parkingu i garaży) z 195 000,00 zł do 229 652, 00 zł (34 652,00 zł)
- RU0044 Nie dajmy o sobie zapomnieć z 180 000,00 do 253 443,00 zł (73 443,00 zł)
- SM0093 Teren Zespołu Szkół nr 10 miejscem sportu i rekreacji dla mieszkańców Torunia z 50 000,00zł do 67 470,00 zł (17 470,00 zł)
- W0394 Trampolinowy plac zabaw na Barbarce z 170 000,00 do 181 719,00 zł (11 719,00 zł)
- W0403 Bezpieczeństwo dla Wrzosów z 5 500,00zł do 11 000,00zł (5 500,00 zł)